

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Юридичний факультет

Кафедра цивільного та кримінально права і процесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

Котляр Ю.В.

“31” 08 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕДІАЦІЇ В ЮРИСДИКЦІЙНОМУ
ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Спеціальність 081 «Право»

Розробник

Завідувач кафедри розробника

Завідувач кафедри спеціальності

Гарант освітньої програми

Декан юридичного факультету

Т.в.о. Директор НН ІПО

Начальник НМВ

Озерський І.В.

Блага А.Б.

Ткаля О.В.

Коваль А.А.

Січко Д.С.

Каблуча В.І.

Шкірчак С.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни		
Найменування дисципліни	Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України		
Галузь знань	08 Право		
Напрямок підготовки Спеціальність	081 «Право»		
Спеціалізація (якщо є)	Відсутня		
Освітня програма	«Право»		
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)		
Статус дисципліни	Нормативна. Цикл професійної підготовки.		
Курс навчання	6 курс, 2 рік навчання в магістратурі	6 курс, 2 рік навчання в магістратурі	
Навчальний рік	2023-2024	2023-2024	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма	
	11	15	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3,5 кредити / 105 годин	3,5 кредити / 105 годин	
Структура курсу:	Денна форма	Заочна форма	
	– лекції	24	6
	– семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові)	24	6
	– годин самостійної роботи студентів	57	93
Відсоток аудиторного навантаження	46%	11%	
Мова викладання	Українська		
Форма проміжного контролю (якщо є)	Тестовий зріз знань		
Форма підсумкового контролю	Екзамен		

ОСНОВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ В СФЕРІ МЕДІАЦІЇ

1. **Договір про проведення медіації** - угода про надання послуг з проведення медіації з метою запобігання виникненню або врегулювання конфлікту (спору), укладена сторонами можливого або наявного конфлікту (спору) та медіатором (медіаторами) у погодженій ними усній чи письмовій формі, яка відповідає вимогам закону.
2. **Медіатор** – спеціально підготовлена нейтральна, незалежна, неупереджена фізична особа, яка проводить медіацію.
3. **Медіація** - позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів.
4. **Об'єднання медіаторів** - добровільне об'єднання, утворене відповідно до Закону України «Про громадські об'єднання» для здійснення та захисту прав і свобод членів такого об'єднання та/або розвитку медіації, та/або сприяння впровадженню культури мирного вирішення конфліктів (спорів), та/або здійснення професійного самоврядування медіаторів, та/або для забезпечення надання послуги з медіації.
5. **Суб'єкт, що забезпечує проведення медіації** – юридична особа будь-якої організаційно-правової форми, що забезпечує надання послуги з медіації та веде реєстр медіаторів.
6. **Правила проведення медіації** - порядок та методика проведення медіації, права та обов'язки учасників медіації, визначені договором про проведення медіації або затверджені суб'єктом, що забезпечує проведення медіації, відповідно до вимог цього Закону.
7. **Угода за результатами медіації** — угода, що фіксує результат домовленості сторін медіації у погодженій між ними усній чи письмовій формі з урахуванням вимог Закону.
8. **Учасники медіації** – медіатор (медіатори), сторони медіації, їхні представники, законні представники, захисники, перекладач, експерт та інші особи, визначені за домовленістю сторін медіації.
9. **Згода про застосування посередництва (медіації)** - письмова згода (заява) сторін про проведення переговорів з метою врегулювання конфлікту/спору за участю посередника/медіатора;
10. **Індивідуальний план надання соціальної послуги посередництва (медіації)** (далі - індивідуальний план) - документ, складений на I етапі надання соціальної послуги на підставі проведеного оцінювання стану індивідуальних потреб отримувачів соціальної послуги, у якому зазначено заходи, що проводяться в межах надання такої послуги, відомості про необхідні ресурси, періодичність і строки виконання, відповідальних за виконання, дані щодо моніторингу результатів.
11. **Конфлікт/спір** - розбіжності, протилежність інтересів сторін, відмінна позиція двох або більше суб'єктів правовідносин, у зв'язку з якими одній зі сторін чи обом, може бути завдано моральної та / або матеріальної шкоди.

12. **Медіаційна угода (угода про примирення)** - письмова угода учасників правовідносин про спосіб врегулювання всіх або певних конфліктів (спорів), які виникли або можуть виникнути між ними, шляхом проведення медіації. Медіаційна угода може укладатися у формі медіаційного застереження в договорі або у формі окремої угоди.
13. **Моніторинг якості надання соціальної послуги** - постійний чи періодичний перегляд діяльності надавачів соціальної послуги суб'єкта, що надає соціальну послугу, метою якої є оцінювання поточних результатів, виявлення труднощів, визначення проблем і надання рекомендацій для їх усунення.
14. **Надавач соціальної послуги посередництва (медіації)** (далі - надавач соціальної послуги) - посередник (фахівець із соціальної роботи, соціальний працівник, психолог), медіатор, які безпосередньо реалізують заходи, що становлять зміст соціальної послуги.
15. **Отримувач соціальної послуги посередництва (медіації)** (далі - отримувач соціальної послуги) - особа, сім'я, у тому числі прийомна, дитячий будинок сімейного типу, сім'я опікунів, піклувальників, окрема соціальна група, у тому числі з урахуванням етнічної ознаки, стану здоров'я, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують надання соціальної послуги або отримують таку послугу.
16. **Особова справа** - упорядкована сукупність відомостей про предмет конфлікту/спору, його сторони, процедури посередництва (медіації) та результати досягнутих домовленостей при її проведенні.
17. **Посередництво (медіація)** - метод розв'язання конфліктів/спорів, за допомогою якого дві або більше сторін конфлікту/спору намагаються в межах структурованого процесу за участю посередника/медіатора досягти згоди для його розв'язання.
18. **Сторони посередництва (медіації)** - фізичні, юридичні особи або групи осіб, які звернулися до медіатора (медіаторів) чи суб'єкта, що забезпечує проведення медіації, з метою запобігання виникненню або врегулювання конфлікту (спору) між ними шляхом проведення медіації та уклали договір про проведення медіації.
19. **Суб'єкт, що надає соціальну послугу посередництва (медіації)** (далі - суб'єкт, що надає соціальну послугу) - підприємство, установа, заклад, організація (різних форм власності та господарювання), фізична особа, фізична особа - підприємець, які відповідають критеріям діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги.
20. **Медіабельність** - властивість юридичного конфлікту (правового спору), в силу якої він може бути урегульований безпосередньо сторонами конфлікту (спору) під час процедури медіації.

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Мета: озброєння студентів університету системою загально-теоретичних та практично-орієнтованих знань, вмінь і навичок альтернативних форм і засобів забезпечення процедури медіації в юрисдикційному процесі; принципи і методи управління конфліктами; найбільш ефективні способи запобігання, врегулювання та вирішення конфліктів, укладення мирових угод. Медіація – це метод вирішення конфлікту, при якому третя нейтральна сторона допомагає сторонам, між якими відбувається конфлікт, знайти рішення, яке б відповідало потребам та інтересам кожного учасника, та розв'язати конфлікт.

Завдання:

- формування у студентів-юристів системи знань про можливості позасудового та судового розгляду кримінальних та адміністративних проваджень, цивільних, господарських та інших справ за участі медіатора;
- сприяти аналізу конкретних конфліктних ситуацій, виявляти справжні інтереси сторін; пояснити можливості застосування, переваги та недоліки медіації;
- визначати професійно важливі якості, необхідні для результативного медіаційного процесу;
- проводити діагностику конфліктних ситуацій, прогнозувати шляхи їх розв'язання, визначати найбільш ефективні стратегії подолання конфлікту;
- виявляти чинники соціальних конфліктів у окремому трудовому колективі, організації, розробляти конкретні рекомендації щодо управління різними видами конфліктів.

Передумови вивчення дисципліни: Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України» спрямована на професійну та практичну підготовку майбутнього юриста, а тому вивчає факти, закономірності та механізми здійснення примирних (медіаційних) процедур в юрисдикційному процесі. Навчальний курс «Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України» передбачає перехід від загальних питань, що мають теоретико-методологічне значення, до аналізу психологічних аспектів медіаційної діяльності та підвищенню її ефективності в професійній діяльності медіатора – судді чи іншого фахового медіатора.

Успішне опанування дисципліни «Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України» базується на знаннях, вміннях та навичках отриманих студентами під час вивчення таких дисциплін: «Філософія права», «Теорія держави та права», «Конституційне право України», «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Цивільне право», «Цивільний процес» та ін. Вивчення курсу «Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України» передбачає використання знань із загальної, соціальної та інших галузей психології, а також з цивільного, кримінального права і процесу, криміналістики та криминології. Знання означеного курсу сприятимуть пізнанню майбутніми медіаторами правових і психічних явищ та закономірностей, які виникають у тих сферах діяльності, що регулюються нормами права та є за своєю суттю конфліктними.

Очікувані результати навчання: робота майбутнього юриста (правника) в статусі медіатора при вирішенні досудових та судових спорів в різних видах юрисдикційного процесу (кримінальний, адміністративний, господарський та цивільний процес). Вміння адекватно реагувати на конфліктні ситуації і вміти виходити з них гідно та без моральних страждань є важливим фактором психологічного комфорту та безпеки особистості. Конфлікти зустрічаються в усіх сферах діяльності людини і часто вони стають значними подіями в житті, що залишають відбиток на світосприйнятті та стосунках особистості з оточуючими. запровадження альтернативних не судових методів вирішення спорів сприятиме зменшенню навантаження на судову систему, позитивно вплине на правову культуру та свідомість, пришвидшить вирішення спорів, надасть можливість вимірювати справедливість самостійно. Для легалізації медіації необхідне прийняття нормативно-правового акту, який забезпечить належне врегулювання її процедури, дієвість, права та відповідальність учасників, способи захисту прав та інтересів у разі невиконання досягнених домовленостей, неналежного виконання або відсутності таких домовленостей взагалі тощо.

В результаті вивчення дисципліни отримує:

Загальні компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК-1)
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації (ЗК-4)
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК-6)
- Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності) (ЗК-8)

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності (СК1).

- Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні (СК7).

- Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів (СК8).

- Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів (СК11).

- Здатність доносити до фахівців і нефаківців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією (СК13).

- Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості (СК15).

Програмні результати навчання:

– Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи (ПРН6).

– Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання (ПРН7).

- Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг (ПРН9).
  - Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування (ПРН14).
  - Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності (ПРН17).
  - Здатність до організації власної професійної діяльності (ПРН20).
- Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні поняття курсу та їх значення; поняття, типологію, структуру та динаміку конфліктів;
- особливості поведінки людей різних типів у конфліктних ситуаціях;
- принципи і методи управління конфліктами;
- найбільш ефективні способи запобігання, врегулювання та вирішення конфліктів;
- суть медіаційного процесу, його основні принципи; розуміти практичну цінність знань з даної дисципліни;
- основні положення українського європейського та законодавства та щодо медіації;
- особливості правового регулювання медіаційного процесу;
- основні тенденції вдосконалення законодавства України щодо запровадження медіаційних процедур;
- законодавство щодо порядку досудового врегулювання спорів;
- правові засади діяльності третейських судів в Україні;

вміти:

- аналізувати конкретні конфліктні ситуації, виявляти справжні інтереси сторін;
- пояснити можливості застосування, переваги та недоліки медіації;
- визначати професійно важливі якості, необхідні для результативного медіаційного процесу;
- проводити діагностику конфліктних ситуацій, прогнозувати шляхи їх розв'язання, визначати найбільш ефективні стратегії подолання конфлікту;
- розробляти конкретні рекомендації щодо управління різними видами конфліктів;
- здійснювати аналіз та порівняння норм вітчизняного та іноземного законодавства щодо альтернативного вирішення спорів;
- складати проекти претензій та відповідей на претензії;
- складати проекти угод про медіацію;
- складати проекти позовних заяв та відзивів на заяви до третейського суду.

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1.	Тема 1. Понятійно-категорійний зміст інституту медіації як навчальної дисципліни та окремої галузі знань у сфері права	2	4	8
2.	Тема 2. Нормативно-правова регламентація медіації в Україні	2	2	6
3.	Тема 3. Медіаційні (примирні) процедури у кримінальному процесі	4	2	6
4.	Тема 4. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в цивільному процесі	4	4	6
5.	Тема 5 Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в господарському процесі	4	2	5
6.	Тема 6. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в адміністративному судочинстві	2	2	6
7.	Тема 7. Організаційно – правові аспекти застосування медіації в третейських судах України	2	2	6
8.	Тема 8. Міжнародні стандарти правничої медіації та їх адаптація в Україні	2	2	6
9.	Тема 9. Психологічна складова правничої медіації	2	4	8
	Всього за курсом	24	24	57

Заочна форма:

	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1.	Тема 1. Понятійно-категорійний зміст інституту медіації як навчальної дисципліни та окремої галузі знань у сфері права	2	2	10
2.	Тема 2. Нормативно-правова			13

	регламентація медіації в Україні			
3.	Тема 3. Медіаційні (мирові) процедури у кримінальному процесі			10
4.	Тема 4. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в цивільному процесі	2		10
5.	Тема 5 Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в господарському процесі			10
6.	Тема 6. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в адміністративному судочинстві			10
7.	Тема 7. Організаційно – правові аспекти застосування медіації в третейських судах України			10
8.	Тема 8. Міжнародні стандарти правничої медіації та їх адаптація в Україні	2	2	10
9.	Тема 9. Психологічна складова правничої медіації		2	10
	Всього за курсом	6	6	93

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

Денна форма навчання

№	Тема заняття/план
1.	<p>Тема 1. Понятійно-категорійний зміст інституту медіації як навчальної дисципліни та окремої галузі знань у сфері права</p> <p>1. Історичні передумови виникнення медіаційного (альтернативного) порядку вирішення спорів (конфлікту). 2. Характеристика предмета, об'єкта та завдань правничої медіації як навчальної дисципліни. 3. Принципи правничої медіації як галузі знань у сфері права. 4. Онлайн-медіація в юрисдикційному процесі. 5. Правнича медіація в період воєнного часу чи карантину.</p>
2.	<p>Тема 2. Нормативно-правова регламентація медіації в Україні</p> <p>1. Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації). 2. Правова регламентація медіаційного процесу в різних сферах юрисдикційної діяльності. 3. Проблемні питання правового урегулювання окремих сфер медіаційного процесу та статусу медіатора в національному законодавстві. 4. Нормативні (локальні) документи медіатора. Реєстри медіаторів. Бланки офіційних документів медіатора в юрисдикційному процесі.</p>
3.	<p>Заняття 1. Тема 3. Медіаційні (мирові) процедури у кримінальному процесі</p> <p>1. Угоди в кримінальному провадженні. 2. Угода про примирення (медіаційна угода) в кримінальному процесі України. 3. Структура медіаційної угоди в кримінальному процесі України.</p> <p>Заняття 2. Тема 3. Медіаційні (мирові) процедури у кримінальному процесі</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Залучення медіатора до кримінального провадження. 2. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. 3. Наслідки невиконання угоди про примирення.
4.	<p>Заняття 1. Тема 4. Організаційно–правові аспекти застосування процедури медіації в цивільному процесі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та особливості медіації як самостійного альтернативного способу вирішення цивільно-правових спорів. 2. Правове становище медіатора як суб'єкта правовідносин, що виникають при застосуванні медіації при вирішенні цивільно-правових спорів. 3. Договір як форма забезпечення застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів та його правове регулювання. <p>Заняття 2. Тема 4. Організаційно–правові аспекти застосування процедури медіації в цивільному процесі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Медіація за участі судді та медіатора: порівняльний аспект переваг та недоліків. 2. Запровадження правового регулювання застосування медіації в Україні при вирішенні окремих категорій цивільно-правових спорів. 3. Наслідки невиконання медіаційних угод.
5.	<p>Заняття 1. Тема 5. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в господарському процесі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Процедура врегулювання спору за участю судді як дієвий механізм вирішення спору (конфлікту). 2. Особливості проведення спільних нарад судді зі сторонами спору. 3. Зміст ухвали суду про запровадження процедури врегулювання спору. <p>Заняття 2. Тема 5. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в господарському процесі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підстави припинення процедури врегулювання спору за участю судді. 2. Порядок розподілу витрат між сторонами у випадку мирного врегулювання спору. 3. Наслідки невиконання медіаційних угод.
6.	<p>Тема 6. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в адміністративному судочинстві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце медіації в системі адміністративного судочинства. 2. Особливість альтернативного вирішення спорів в адміністративному судочинстві. 3. Медіація за участі судді. 4. Досудове врегулювання адміністративно-правових спорів. 5. Формування законодавчих засад запровадження медіації для вирішення юридичних спорів в адміністративному судочинстві України. 6. Медіація за участі медіатора.
7.	<p>Тема 7. Організаційно – правові аспекти застосування медіації в третейських судах України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, історичні підвалини та суть третейського судочинства. 2. Відмінність третейського судочинства від системи державних судів. 3. Договірні-диспозитивна модель третейського суду. 4. Укладення мирової угоди як позитивний результат використання принципу арбітрування в третейському суді.
8.	<p>Тема 8. Міжнародні стандарти правничої медіації та їх адаптація в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Альтернативне вирішення спору у законодавстві ЄС. 2. Імплементация медіації в правову систему: міжнародний досвід та перспективи інституціоналізації в Україні. 3. Правове регулювання відносин із надання послуг медіації у зарубіжних країнах. 4. Типовий закон «Про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру».
9.	<p>Тема 9. Психологічна складова правничої медіації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічна складова спору. 2. Реалізація альтернативних методів вирішення спору із залученням спеціальних психологічних знань. 3. Юридичний психолог як медіатор в юрисдикційному процесі. 4. Особливості залучення психолога до медіації як медіатора. 5. Висновок психолога в медіаційному процесі: значення та доцільність.

Заочна форма навчання

№	Тема заняття/план
1.	<p>Тема 1. Понятійно-категорійний зміст інституту медіації як навчальної дисципліни та окремої галузі знань у сфері права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні передумови виникнення медіаційного (альтернативного) порядку вирішення спорів (конфлікту). 2. Характеристика предмета, об'єкта та завдань правничої медіації як навчальної дисципліни. 3. Принципи правничої медіації як галузі знань у сфері права. 4. Онлайн-медіація в юрисдикційному процесі. Правнича медіація в період воєнного часу чи карантину.
2.	<p>Тема 4. Організаційно-правові аспекти застосування процедури медіації в цивільному процесі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та особливості медіації як самостійного альтернативного способу вирішення цивільно-правових спорів. 2. Правове становище медіатора як суб'єкта правовідносин, що виникають при застосуванні медіації при вирішенні цивільно-правових спорів. 3. Договір як форма забезпечення застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів та його правове регулювання. 4. Запровадження правового регулювання застосування медіації в Україні при вирішенні окремих категорій цивільно-правових спорів.
3.	<p>Тема 8. Міжнародні стандарти правничої медіації та їх адаптація в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Альтернативне вирішення спору у законодавстві ЄС. 2. Імплементация медіації в правову систему: міжнародний досвід та перспективи інституціоналізації в Україні. 3. Правове регулювання відносин із надання послуг медіації у зарубіжних країнах. 4. Типовий закон «Про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру».

4.2. План семінарських занять

Денна форма навчання

№	Тема заняття/план
1.	<p>Заняття 1. Тема 1. Понятійно-категорійний зміст інституту медіації як навчальної дисципліни та окремої галузі знань у сфері права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні передумови виникнення медіаційного (альтернативного) порядку вирішення спорів (конфлікту). 2. Характеристика предмета, об'єкта та завдань правничої медіації як навчальної дисципліни. 3. Принципи правничої медіації як галузі знань у сфері права. <p>Заняття 2. Тема 1. Понятійно-категорійний зміст інституту медіації як навчальної дисципліни та окремої галузі знань у сфері права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методичне забезпечення впровадження медіації в юрисдикційному процесі. 2. Онлайн-медіація в юрисдикційному процесі. 3. Правнича медіація в період воєнного часу чи карантину.
2.	<p>Тема 2. Нормативно-правова регламентація медіації в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації). 2. Правова регламентація медіаційного процесу в різних сферах юрисдикційної діяльності. 3. Проблемні питання правового урегулювання окремих сфер медіаційного процесу та статусу медіатора в національному законодавстві. 4. Процесуальне оформлення медіаційних процедур..
3.	<p>Тема 3. Медіаційні (мирові) процедури у кримінальному процесі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Угоди в кримінальному провадженні. 2. Угода про примирення (медіаційна угода) в кримінальному процесі України та її структура. 3. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. 4. Наслідки невиконання угоди про примирення.

	<p>Заняття 1. Тема 4. Організаційно–правові аспекти застосування процедури медіації в цивільному процесі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та особливості медіації як самостійного альтернативного способу вирішення цивільно-правових спорів. 2. Правове становище медіатора як суб'єкта правовідносин, що виникають при застосуванні медіації при вирішенні цивільно-правових спорів. <p>4. Заняття 2. Тема 4. Організаційно–правові аспекти застосування процедури медіації в цивільному процесі</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Договір як форма забезпечення застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів та його правове регулювання. 4. Запровадження правового регулювання застосування медіації в Україні при вирішенні окремих категорій цивільно-правових спорів.
5.	<p>Тема 5. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в господарському процесі</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Процедура врегулювання спору за участю судді як дієвий механізм вирішення спору (конфлікту). 2. Особливості проведення спільних нарад судді зі сторонами спору. Зміст ухвали суду про запровадження процедури врегулювання спору. 3. Підстави припинення процедури врегулювання спору за участю судді. 4. Порядок розподілу витрат між сторонами у випадку мирного врегулювання спору.
6.	<p>Тема 6. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в адміністративному судочинстві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце медіації в системі адміністративного судочинства. 2. Особливість альтернативного вирішення спорів в адміністративному судочинстві 3. Досудове врегулювання адміністративно-правових спорів. 4. Формування законодавчих засад запровадження медіації для вирішення юридичних спорів в адміністративному судочинстві України.
7.	<p>Тема 7. Організаційно – правові аспекти застосування медіації в третейських судах України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, історичні підвалини та суть третейського судочинства. 2. Відмінність третейського судочинства від системи державних судів. 3. Договірні-диспозитивна модель третейського суду. 4. Укладення мирової угоди як позитивний результат використання принципу арбітрування в третейському суді.
8.	<p>Тема 8. Міжнародні стандарти правничої медіації та їх адаптація в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Альтернативне вирішення спору у законодавстві ЄС. 2. Імплементация медіації в правову систему: міжнародний досвід та перспективи інституціоналізації в Україні. 3. Правове регулювання відносин із надання послуг медіації у зарубіжних країнах. 4. Сучасна і традиційна медіація. 5. Типовий закон «Про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру».
9.	<p>Заняття 1. Тема 9. Психологічна складова правничої медіації</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Психологічна складова спору. 7. Реалізація альтернативних методів вирішення спору із залученням спеціальних психологічних знань. <p>8. Юридичний психолог як медіатор в юрисдикційному процесі.</p> <p>Заняття 2. Тема 9. Психологічна складова правничої медіації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості залучення психолога до медіації як медіатора. 2. Висновок психолога в медіаційному процесі: значення та доцільність. 3. Психологічна характеристика медіаційних процедур в юрисдикційному процесі.

Заочна форма навчання

№	Тема заняття/план
1.	<p>Тема 1. Понятійно-категорійний зміст інституту медіації як навчальної дисципліни та окремої галузі знань у сфері права</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичні передумови виникнення медіаційного (альтернативного) порядку вирішення спорів (конфлікту). 2. Характеристика предмета, об'єкта та завдань правничої медіації як навчальної дисципліни. 3. Принципи правничої медіації як галузі знань у сфері права. 4. Методичне забезпечення впровадження медіації в юрисдикційному процесі.. 5. Онлайн-медіація в юрисдикційному процесі. Правнича медіація в період воєнного часу чи карантину.
2.	<p>Тема 8. Міжнародні стандарти правничої медіації та їх адаптація в Україні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Альтернативне вирішення спору у законодавстві ЄС. 2. Імплементация медіації в правову систему: міжнародний досвід та перспективи інституціоналізації в Україні. 3. Правове регулювання відносин із надання послуг медіації у зарубіжних країнах. 4. Сучасна і традиційна медіація. 5. Типовий закон «Про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру».
3.	<p>Тема 9. Психологічна складова правничої медіації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічна складова спору. 2. Реалізація альтернативних методів вирішення спору із залученням спеціальних психологічних знань. 3. Юридичний психолог як медіатор в юрисдикційному процесі. 4. Психологічна характеристика медіаційних процедур в юрисдикційному процесі.

4.4. Види та форми самостійної роботи

1. Завдання для обов'язкової самостійної роботи

Обов'язкова самостійна робота - виконання практичних завдань протягом семестру за темами дисципліни.

Тема 1. Понятійно-категорійний зміст інституту медіації як навчальної дисципліни та окремої галузі знань у сфері права

А. Дати відповідь на контрольні запитання:

1. Назвіть історичні передумови виникнення медіаційного (альтернативного) порядку вирішення спорів (конфлікту)?
2. Визначте характеристику предмета, об'єкта та завдань правничої медіації?
3. Окресліть принципи правничої медіації?
4. Розкрийте структура процесу медіації в юрисдикційному процесі?

Б. Скласти словник основних термінів розуміння правничої медіації в освітньому процесі.

Тема 2. Нормативно-правова регламентація медіації в Україні

А. Дати відповідь на контрольні запитання:

1. Виокремте правову регламентацію медіаційного процесу на рівні національного законодавства?
2. В чому полягає методичне забезпечення впровадження медіації в юрисдикційному процесі?
3. Вимоги до процесуальних документів у сфері правничої медіації.
4. Роль інших державних органів в реалізації медіаційних процедур різного рівня для населення.

Б. Скласти схему положень Закону «Про соціальні послуги»: Закон від 19 червн. 2003 р. № 966-IV / Верховна Рада України.

Тема 3. Медіаційні (мирові) процедури у кримінальному процесі

А. Дати відповідь на контрольні запитання:

1. Які угоди укладаються в кримінальному провадженні при примиренні сторін та суб'єкти їх ініціювання?
2. Яка правова природа угоди про примирення (медіаційна угода) в кримінальному процесі України та її структурні елементи?
3. Яка процедура звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим?
4. Які наслідки невиконання угоди про примирення?

Б. Скласти схему положень Постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 грудня 2015 року № 13 «Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод»

Тема 4. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в цивільному процесі

А. Дати відповідь на контрольні запитання:

1. Визначте поняття та особливості медіації як самостійного альтернативного способу вирішення цивільно-правових спорів?
2. В чому полягає правове становище медіатора як суб'єкта правовідносин, що виникають при застосуванні медіації при вирішенні цивільно-правових спорів?

3. Яким чином відбувається запровадження правового регулювання застосування медіації в Україні при вирішенні окремих категорій цивільно-правових спорів?
4. Що таке мирова угода в цивільному судочинстві?
- Б. Скласти схему положень Директиви 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21 травня 2008 р. «Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах»
- В. Зробіть письмовий аналіз мирової угоди в цивільному судочинстві на основі ознайомлення з нижче представленим зразком такої угоди:

МИРОВА УГОДА

м. Київ

"___" _____ 20__р.

Ми, ТОВ «*****», в особі директора *****, який діє на підставі Статуту (далі – _____) та *****, в особі директора *****, що діє на підставі Статуту(надалі іменується _____), що є сторонами у справі № _____, яка знаходиться у провадженні судді _____ суду за позовом _____ про _____, домовились про укладення мирової угоди на таких умовах:

1. Боржник визнає, що його заборгованість перед Стягувачем на момент укладення цієї Мирової угоди відповідає заявленим у позовній заяві вимогам і становить ***** (***** тисяч *****) гривень 00 копійок.
2. Боржник гарантує, що частину заборгованості, яка дорівнює _____ гривень, буде погашено перед Стягувачем у день укладення цієї Мирової Угоди.
3. Боржник гарантує, що протягом 3 (трьох) місяців, з моменту затвердження цієї Мирової Угоди судом, частина заборгованості перед Стягувачем, яка дорівнює _____, буде погашена шляхом зарахування зустрічних однорідних вимог на підставі та в порядку, що передбачені ст. 601 Цивільного кодексу України, про що обов'язково має бути складений письмовий документ.
4. Стягувач заявляє, що з моменту підписання цієї Мирової угоди та у випадку належного її виконання не матиме жодних майнових претензій до Боржника з приводу заборгованості, погашення якої є предметом цієї Мирової Угоди.
5. Боржник і Стягувач домовилися, що будь-які витрати, що виникатимуть чи можуть виникнути після затвердження судом умов цієї Мирової угоди, покладаються на Боржника.
6. Боржник і Стягувач заявляють, що ні в процесі укладення цієї Мирової угоди, ні в процесі виконання її умов не були, не будуть і не можуть бути порушені права будь-яких третіх осіб, в тому числі й держави.

Боржника _____

М. П.

Стягувач _____

М. П.

Б. Підготуйте наукову доповідь на тему: «Організація роботи медіатора на індивідуальній зустрічі зі стороною (сторонами) цивільного спору».

Тема 5. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в господарському процесі

А. Дати відповідь на контрольні запитання:

1. Яка процедура врегулювання спору за участю в господарському процесі?

2. У чому полягають особливості проведення спільних нарад судді зі сторонами спору?
3. Визначте зміст ухвали суду про запровадження процедури врегулювання спору?
4. Назвіть підстави припинення процедури врегулювання спору за участю судді?
5. Який порядок розподілу витрат між сторонами у випадку мирного врегулювання спору?

Б. Скласти схему положень проекту Закону України «Про медіацію» від 03 листоп. 2016 р. № 1725-VIII / Верховна Рада України.

Тема 6. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в адміністративному судочинстві

А. Дати відповідь на контрольні запитання:

1. Яке місце медіації в системі адміністративного судочинства?
2. Виокремте особливості альтернативного вирішення спорів в адміністративному судочинстві?
3. Яким чином відбувається досудове врегулювання адміністративно-правових спорів?
4. Назвіть умови формування законодавчих засад запровадження медіації для вирішення юридичних спорів в адміністративному судочинстві України?

Б. Скласти схему положень Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)»: від 1 липня 1993 р. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 36. Ст. 361

Тема 7. Організаційно – правові аспекти застосування медіації в третейських судах України

А. Дати відповідь на контрольні запитання:

1. Розкрийте поняття, історичні підвалини та суть третейського судочинства?
2. В чому полягає відмінність третейського судочинства від системи державних судів?
3. Як відображається договірно-диспозитивна модель третейського суду на практиці?
4. Який порядок укладення мирової угоди за умов активного використання принципу арбітрування в третейському суді?

Б. Скласти схему положень Закону України «Про третейські суди» від 11.05.2004 р. № 1701-IV. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2004. № 35. ст. 412. Про соціальні послуги»: Закон від 19 червн. 2003 р. № 966-IV / Верховна Рада України.

В. Зробіть письмовий аналіз третейської угоди щодо формування суду ad hoc асоціації адвокатів України.

Г) Підготуйте наукову доповідь на тему: «Свідчення медіатора в судовому або третейському розгляді».

Тема 8. Міжнародні стандарти правничої медіації та їх адаптація в Україні

А. Дати відповідь на контрольні запитання:

1. Як відображено альтернативне вирішення спору у законодавстві ЄС.?
2. У чому суть імплементації медіації в правову систему України?
3. Виокремте правове регулювання відносин із надання послуг медіації у зарубіжних країнах?
4. Що таке сучасна і традиційна медіація?
5. В чому суть Типового закону «Про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру».

Б. Скласти схему положень Указу Президента України «Про концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів» від 10.05.2006. № 95. Урядовий кур'єр від 24.05.2006.

Тема 9. Психологічна складова правничої медіації

А. Дати відповідь на контрольні запитання:

1. У чому полягає суть психологічної складової у вирішенні спору між сторонами?
2. Яким чином відбувається реалізація альтернативних методів вирішення спору із залученням спеціальних психологічних знань?
3. Хто такий юридичний психолог та яка його роль в медіаційному процесі?
4. Визначте психологічну характеристику медіаційних процедур в юрисдикційному процесі?

Б. Скласти схему положень Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 р. № 2801-XII. ВВР України, 1993. № 4. С. 19

2. Вибіркові види самостійної роботи (необов'язкові)

1. Тези доповіді на студентську наукову конференцію.

Студенти за бажанням обирають науково-практичну або наукову конференцію, самостійно, або, консультуючись з викладачем, формулюють тему доповіді з актуальних питань правничої медіації.

Тези доповіді повинні бути оригінальним авторським рукописом, мати наукову новизну, відповідати напряду роботи конференції і оформлені відповідно до вимог, які висуваються організатором у інформаційному повідомленні.

2. Участь у заходах неформального навчання.

Студенти обирають самостійно, або за рекомендацією викладача, навчальний курс на доступних платформах (EdEra, Prometheus тощо) відповідно тематиці навчальної дисципліни, узгоджують захід і тему з викладачем, а після закінчення курсу завантажують до МУДЛ сертифікат про участь у відповідних заходах.

Обов'язкові види самостійної роботи у формі проміжного контролю

Тестовий зріз знань студента

Теми 1, 2 Понятійно-категоріальна та нормативно-правова регламентація медіації в Україні

Тестові завдання:

Розв'язати тест:

1. Медіація — це:

- а) спосіб задоволення публічно-правових спорів;
- б) позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів;
- в) наука, що допомагає розв'язувати юридичні конфлікти.

2. Медіатор — це:

- а) спеціальний працівник медіаторського центру соціальних послуг;

- б) фаховий юрист призначений для вирішення спорів;
- в) спеціально підготовлена нейтральна, незалежна, неупереджена фізична особа, яка проводить медіацію.

3. Одним з основних завдань застосування процесу медіації для вирішення спору між учасниками юридичної особи є:

- а) збереження активу юридичної особи;
- б) сприяння усвідомленню сторонами психологічного змісту мирової угоди;
- в) уникнення фінансових та матеріальних зобов'язань.

Тема 3. Медіаційні (мирові) процедури у кримінальному процесі

Тестові завдання:

Розв'язати тест:

1. У кримінальному провадженні може бути укладена угода:

- а) про примирення між потерпілим та підозрюваним чи обвинуваченим;
- б) про примирення між потерпілим та заявником;
- в) про примирення між підозрюваним та прокурором.

2. Угода про примирення може бути укладена лише за ініціативою:

- а) потерпілого, підозрюваного чи засудженого;
- б) заявника, підозрюваного або обвинуваченого;
- в) потерпілого, підозрюваного або обвинуваченого.

3. Особа, яка вперше вчинила корупційний злочин невеликої тяжкості, звільняється від кримінальної відповідальності, якщо вона:

- а) примирилася з потерпілим та відшкодувала завдані нею збитки або усунула заподіяну шкоду;
- б) примирилася з потерпілим та усунула заподіяну шкоду;
- в) не звільняється від кримінальної відповідальності.

Тема 4. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в цивільному процесі

Тестові завдання:

Розв'язати тест:

1. Присудова медіація — це:

- а) альтернативна процедура врегулювання спору за участю психолога-медіатора, який має спеціальну підготовку, що підтверджена відповідним сертифікатом, за умов, передбачених національним процесуальним законодавством;
- б) альтернативна процедура врегулювання спору за участю адвоката-медіатора, який має спеціальну підготовку, що підтверджена відповідним сертифікатом, за умов, передбачених національним процесуальним законодавством;
- в) альтернативна процедура врегулювання спору за участю судді-медіатора, який має спеціальну підготовку, що підтверджена відповідним сертифікатом, за умов, передбачених національним процесуальним законодавством.

2. Мирова угода, що укладається сторонами з метою врегулювання спору має стосуватися лише:

- а) відповідача;
- б) матеріальної та моральної відповідальності сторін;

в) прав та обов'язків сторін.

3. Сторони можуть укласти мирову угоду:

а) лише на стадії досудового розгляду справи;

б) на будь-якій стадії судового процесу;

в) лише з дозволу суду чи представників позивача на будь-якій стадії судового процесу.

Тема 5. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в господарському процесі

Тестові завдання:

Розв'язати тест:

1. У мировій угоді сторони можуть вийти за межі предмета спору за умови:

а) що мирова угода не порушує прав чи охоронюваних законом інтересів третіх осіб;

б) що мирова угода не порушує прав чи охоронюваних законом інтересів держави;

в) що мирова угода не порушує прав чи охоронюваних законом інтересів заявника позову.

2. Укладена сторонами мирова угода в господарському судочинстві затверджується:

а) ухвалою суду, в описовій частині якої зазначаються умови угоди;

б) ухвалою суду, в резолютивній частині якої зазначаються умови угоди;

в) постановою суду, в резолютивній частині якої зазначаються умови угоди.

3. У разі невиконання затвердженої судом мирової угоди ухвала суду про затвердження мирової угоди може бути:

а) скасована;

б) скерованою до Верховного суду з метою її касаційного перегляду;

в) подана для її примусового виконання в порядку.

Тема 6. Організаційно – правові аспекти застосування процедури медіації в адміністративному судочинстві

Тестові завдання:

Розв'язати тест:

1. Чи може бути досягнення примирення між сторонами підставою для закриття провадження в адміністративній справі?

а) так;

б) ні;

в) вагаюсь відповісти;

2. Якщо спір вирішується шляхом примирення і сторони не дійшли згоди щодо розподілу судових витрат, то кожна сторона у справі:

а) не несе витрати узагалі;

б) несе половину судових витрат;

в) судові витрати покладаються на відповідача.

3. Чи з'ясовує суддя (суд) у підготовчому засіданні адміністративного судочинства бажання сторін вирішити спір мирним шляхом:

а) так;

б) ні, лише під час судових дебатів;

в) ні, лише перед виходом до нарадчої кімнати.

Тема 7. Організаційно – правові аспекти застосування медіації в третейських судах України

Тестові завдання:

Розв'язати тест:

1. Що з наведеного є завданням третейського судочинства?

- а) захист майнових і немайнових прав та охоронюваних законом інтересів винятково фізичних осіб;
- б) захист майнових і немайнових прав та охоронюваних законом інтересів виключно юридичних осіб;
- в) захист майнових і немайнових прав та охоронюваних законом інтересів фізичних і юридичних.

2. Рішення третейських судів є:

- а) актами державної юрисдикційної діяльності з вирішення спорів сторін у сфері цивільних і господарських відносин в межах права; обмін діями між особами, що спілкуються;
- б) лише актами недержавної юрисдикційної діяльності з вирішення спорів сторін у сфері цивільних і господарських відносин в межах права;
- в) лише актами недержавної юрисдикційної діяльності з вирішення спорів сторін у сфері цивільних і господарських відносин поза межами правового регулювання.

3. Чи можна вважати, що третейські судді виступають фактично виступають представниками сторін спору:

- а) так, оскільки здійснюють функцію примирення сторін;
- б) ні, оскільки це спотворює уяву про незалежність суду та його нейтральної позиції у вирішенні спору до будь-якої із сторін;
- в) вагають відповіді.

Тема 8. Міжнародні стандарти правничої медіації та їх адаптація в Україні

Тестові завдання:

Розв'язати тест:

1. Які способи альтернативних видів вирішення спорів виокремлені в Угоді про асоціацію між Україною та ЄС (2014 р.)?

- а) консультація, арбітражна процедура, медіація;
- б) посередництво, арбітраж, мирова угода;
- в) консультація, компроміс, інтерактивність.

2. Які з наведених нижче положень містяться в Директиві 2008/52/ЄС Європейського Парламенту та Європейської Ради про деякі аспекти посередництва (медіації) в цивільних та комерційних справах, та є її метою?

- а) покращення доступу до правосуддя» шляхом створення мирового суду та фахової підготовки мирових суддів при апеляційних та касаційних судах держав-учасниць ЄС;
- б) покращення доступу до правосуддя, який включає адекватне врегулювання спорів для фізичних і юридичних осіб шляхом укріплення зв'язку медіації з судовими процедурами;

в) покращення доступу до правосуддя, який включає лише адекватне врегулювання спорів для фізичних і юридичних осіб шляхом забезпечення доступу до правової системи.

3. В якому європейському документі передбачена можливість проведення процедури врегулювання спорів в режимі он-лайн через платформу ODR?

а) Рекомендації Rec (98) щодо медіації в сімейних справах;

б) Регламенті ЄС № 524/2013 від 21 травня 2013 р;

в) Директиві 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21 травня 2008 р.

Тема 9. Психологічна складова правничої медіації

Тестові завдання:

Розв'язати тест:

1. За психологічними спостереженнями складові елементи спору між сторонами юрисдикційного процесу схожі зі складовими компонентами:

а) комунікації;

б) конфлікту;

в) теологічної теорії.

2. За своєю природою правнича медіація існує на зламі різних дисциплін, і в юридичній літературі її характеризують як пов'язуючу ланку між:

а) юриспруденцією та конфліктологією;

б) юриспруденцією та психологією;

в) юриспруденцією та юридичною психологією.

3. Проведення медіації в сфері права оптимізується за умови:

а) толерантного ставлення один одного сторонами судового процесу;

б) одночасного поєднання предметної та емоційної складової;

в) активної позиції захисту та представництва.

3. Наукові доповіді з проблем курсу

1. Принципи здійснення медіації. Добровільність участі у медіації.
2. Активність і самовизначення сторін медіації.
3. Незалежність медіатора.
4. Конфіденційність інформації щодо медіації.
5. Медіаційне застереження.
6. Вибір та призначення медіатора.
7. Проведення медіації. Договір за результатом медіації.
8. Медіація під час судового або третейського розгляду справи.
9. Свідчення медіатора в судовому або третейському розгляді.
10. Вимоги для отримання статусу медіатора.
11. Спеціальна підготовка медіаторів. Реєстр медіаторів.
12. Етичні засади медіаційної роботи медіатора.
13. Винагорода медіатора та інші витрати на проведення медіації.
14. Відповідальність медіатора. Контроль якості надання послуг медіаторами. Скарги на дії або бездіяльність медіаторів.
15. Психологічні засоби вирішення конфліктів (спору) між учасниками (сторонами) юрисдикційного процесу.
16. Організація роботи медіатора на індивідуальній зустрічі зі стороною (сторонами) спору.

17. Умови та межі застосування процедури досудового врегулювання адміністративно-правових спорів.
18. Міжнародні механізми правового регулювання медіації.
19. Теоретичні та практичні аспекти діяльності третейських судів в Україні.
20. Особливості процедури досудового врегулювання адміністративно-правових спорів.
21. Проблемні аспекти застосування посередництва як альтернативного способу врегулювання конфлікту інтересів між підозрюваним, обвинувачуваним і потерпілим.
22. Еволюція правового регулювання застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів.
23. Основні принципи інституту медіації в цивільному процесі України.
24. Правове становище медіатора як суб'єкта правовідносин, що виникають при застосуванні медіації при вирішенні цивільно-правових спорів.
25. Договір як форма забезпечення застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів та його правове регулювання.

1. Сфера застосування медіації у будь-яких конфліктах (спорах), у тому числі кримінальних провадженнях та справах щодо адміністративних правопорушень.
2. Принципи здійснення медіації. Вибір та призначення медіатора.
3. Добровільність участі у медіації. Активність і самовизначення сторін медіації.
4. Незалежність медіатора. Нейтральність медіатора.
5. Конфіденційність інформації щодо медіації.
6. Медіаційне застереження.
7. Проведення медіації. Договір за результатом медіації.
8. Медіація під час судового або третейського розгляду справи.
9. Свідчення медіатора в судовому або третейському розгляді.
10. Вимоги для отримання статусу медіатора.
11. Спеціальна підготовка медіаторів. Реєстр медіаторів.
12. Винагорода медіатора та інші витрати на проведення медіації.
13. Відповідальність медіатора. Контроль якості надання послуг медіаторами. Скарги на дії або бездіяльність медіаторів.
14. Впровадження медіації у судовий процес як складова наближення законодавства України до Європейських стандартів.
15. Імплементация медіації в правову систему: міжнародний досвід та перспективи інституціоналізації в Україні.
16. Правове регулювання відносин із надання послуг медіації у зарубіжних країнах.
17. Сучасна і традиційна медіація.

Заочна форма

Самостійна робота на заочній формі передбачає виконання контрольної роботи, виконання якої є **обов'язковим** (включає теоретичні питання та практичне завдання) та написання тез доповіді для участі у науковій конференції та участь у заходах неформального навчання (**за бажанням**).

Варіанти контрольних робіт (зразок)

Варіант 0

Теоретичне завдання

1. Правове регулювання медіації. Проект Закону України «Про медіацію» (2020 р.).
2. Методологічне підґрунтя медіації як навчальної дисципліни та складової юрисдикційного процесу. Участь адвоката в альтернативних способах вирішення юридичних суперечок.

4.5.

Забезпечення освітнього процесу

Для забезпечення навчального процесу наявні:

1. Робоча програма навчальної дисципліни
2. Авторський навчальний посібник «Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України» (2020. 248 с.) за інтернет-покликанням: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/353/1/%D0%9E%D0%B7%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B8%D0%B9%20%D0%86.%20%D0%92.%20%D0%90%D0%BA%D1%82%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%B8%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D1%83%20%D1%8E%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%B4%D0%B8%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%83%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%86%D0%B5%D1%81%D1%96%20%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8.pdf> та бібліотеці ЧНУ імені Петра Могили).
3. Методичні рекомендації з самостійної підготовки, що розміщені в MOODLE
4. Навчально-наукова література в бібліотеці університету.
5. Проекційне мультимедійне обладнання (проектор, екран, ноутбук/комп'ютер); Доступ до мережі Internet, точка доступу Wi-Fi; OS: Windows, Android, iOS; Browsers: Chrome / Opera / MozillaFirefox / MS Edge; Програмне забезпечення: Word, Excel, PowerPoint; Skype, Zoom, GoogleMeet; Система електронного навчання Moodle 3.9; Тренінгова аудиторія (дошка, фліпчарт, маркери).

5. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену. Критерії оцінювання: аргументована, логічна, повна відповідь; вільне володіння матеріалом всього навчального курсу; оперування відповідними понятійними інструментами, використання психологічних термінів; вміння встановити зв'язок між теоретичною «базою» та практикою; залучення до відповіді самостійно опрацьованої літератури; вміння аналізувати нормативні документи та вміти користуватися отриманими знаннями для вирішення конкретних прикладних ситуацій застосування медіаційних процедур.

Перелік питань до екзамену:

1. Правове регулювання медіації. Аналіз норм Закону України «Про медіацію» (2022 р.).
2. Методологічне підґрунтя медіації як навчальної дисципліни та складової юрисдикційного процесу.
3. Визначення понять: медіація, медіатор, сторони медіації, учасники медіації, їх представники, залучені фахівці (експерти).
4. Визначення понять: експерти та інші особи визначені за домовленістю сторін медіації;
5. Визначення понять: суб'єкти, що забезпечують проведення медіації та організації, що проводять навчання медіаторів;.

6. Визначення понять: спір; мирова угода, угода про примирення, договір про медіацію, медіаційна угода.
7. Визначення понять: об'єднання медіаторів – місцеві, всеукраїнські і міжнародні.
8. Сфера застосування медіації у цивільних, сімейних, трудових конфліктах (спорах) та кримінальному провадженні.
9. Сфера застосування медіації у господарських, адміністративних конфліктах (спорах).
10. Сфера застосування медіації у кримінальних провадженнях та справах щодо адміністративних правопорушень.
11. Принципи (засади) здійснення медіації. Вибір та призначення медіатора.
12. Добровільність участі у медіації. Активність і самовизначення сторін медіації. Незалежність медіатора.
13. Нейтральність медіатора. Конфіденційність інформації щодо медіації.
14. Медіаційне застереження.
15. Проведення медіації. Договір чи угода за результатом медіації.
16. Медіація під час судового або третейського розгляду справи.
17. Свідчення медіатора в судовому або третейському розгляді.
18. Вимоги для отримання статусу медіатора. Проблемні питання визначенні статусу медіатора.
19. Спеціальна підготовка медіаторів. Реєстр медіаторів та проблеми йогоуніфікації.
20. Історичний аспект культивування медіаційного процесу в різні періоди становлення української державності та світового досвіду.
21. Сімейна медіація та її відмежування від сімейної терапії.
22. Винагорода медіатора та інші витрати на проведення медіації.
23. Відповідальність медіатора. Контроль якості надання послуг медіаторами. Скарги на дії або бездіяльність медіаторів.
24. Впровадження медіації у судовий процес як складова наближення законодавства України до Європейських стандартів.
25. Імплементация медіації в правову систему: міжнародний досвід та перспективи інституціоналізації в Україні.
26. Правове регулювання відносин із надання послуг медіації у зарубіжних країнах.
27. Сучасна і традиційна медіація.
28. Типовий закон «Про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру».
29. Директиви «Про деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах» (2008 р.).
30. Механізми правового регулювання медіації в нормативних актах Кабінету Міністрів України.
31. Боснійська Асоціація Медіаторів. Уніфікований закон США «Про медіацію».
32. Кримінальне провадження на підставі угод. Угоди в кримінальному провадженні.
33. Онлайн-медіація: проблеми та переваги використання.
34. Медіація в період воєнного стану чи карантину.
35. Кримінально-правові підстави звільнення від відповідальності, призначення покарання та звільнення від покарання та його відбування в аспекті можливості застосування медіації.

36. Проблемні аспекти застосування посередництва як альтернативного способу врегулювання конфлікту інтересів між підозрюваним, обвинувачуваним і потерпілим.
37. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим. Права потерпілого.
38. Координаційний центр з надання правової допомоги та його завдання у частині просування медіаційних механізмів.
39. Постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод» від 11 грудня 2015 року № 13.
40. Рекомендація № R (99) 19 Комітету міністрів державам-членам Ради Європи.
41. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) та протоколи до неї.
42. Узагальнення ВССУ судової практики здійснення кримінального провадження на підставі угод» від 22.01.2014 р.
43. Постанова Пленуму ВСС України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод» від 11.12.2015. № 13.
44. Сутність та особливості досудового врегулювання адміністративно-правових спорів, його місце в системі альтернативних процедур врегулювання спорів.
45. Особливості процедури досудового врегулювання адміністративно-правових спорів.
46. Умови та межі застосування процедури досудового врегулювання адміністративно-правових спорів.
47. Стадії досудового врегулювання адміністративно-правових спорів та особливості їх проходження.
48. Склад і статус учасників досудового врегулювання адміністративно-правових спорів.
49. Правові наслідки досудового врегулювання адміністративно-правових спорів.
50. Особливості досудового врегулювання окремих видів адміністративно-правових спорів.
51. Формування законодавчих основ запровадження медіації для вирішення юридичних спорів в адміністративному судочинстві України.
52. Медіація у вирішенні публічно-правових спорів.
53. Удосконалення адміністративно-правового забезпечення медіації в адміністративному судочинстві.
54. Впровадження інституту присудової медіації як перспективний напрямок реформування цивільного процесуального законодавства України.
55. Поняття, зміст та основні ознаки інституту медіації в цивільному процесі України.
56. Еволюція правового регулювання застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів.
57. Основні принципи інституту медіації в цивільному процесі України.
58. Правове становище медіатора як суб'єкта правовідносин, що виникають при застосуванні медіації при вирішенні цивільно-правових спорів.

59. Договір як форма забезпечення застосування медіації при вирішенні цивільно-правових спорів та його правове регулювання.
60. Мирова угода сторін. Примирення сторін під час підготовчого провадження.
61. Міжгалузеві питання запровадження правового регулювання медіації як альтернативного способу вирішення цивільно-правових спорів в Україні.
62. Запровадження правового регулювання медіації в Україні при вирішенні окремих категорій цивільно-правових спорів.
63. Сутність та переваги медіації як захисту цивільних прав.
64. Регуляторні аспекти впровадження процедур медіації. Удосконалення медіаційних процедур в цивільному судочинстві.
65. Медіація як альтернативний спосіб вирішення конфліктів у сфері господарювання.
66. Процедури примирення при вирішенні господарських спорів.
67. Господарське посередництво: поняття, ознаки, види.
68. Поняття, особливості та види посередницьких правовідносин.
69. Посередницькі договори: поняття, особливості та види.
70. Загальні положення про представництво в господарському праві.
71. Правова природа та порядок видачі довіреності.
72. Посередництво та представництво як суміжні правові категорії, їх співвідношення. Комерційне представництво.
73. Правова природа, поняття, ознаки представництва в господарському процесі. Види процесуального представництва.
74. Правовий статус представників та інших осіб, які здійснюють представницькі функції у господарському процесі.
75. Мирова угода сторін. Мирова угода в процесі виконання.
76. Виконання мирової угоди. Розподіл судових витрат.
77. Врегулювання господарського спору за участю судді.
78. Порядок призначення та проведення врегулювання спору за участю судді.
79. Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем, мирова угода сторін.
80. Поняття третейського суду, як одного з методів альтернативного врегулювання конфліктів.
81. Історичні засади третейського судочинства. Медіація в третейських судах.
82. Третейські суди, їх види та місце в системі цивільних юрисдикцій.
83. Кількісний склад постійно діючого третейського суду. Вимоги до третейських суддів.
84. Теоретичні та практичні аспекти діяльності третейських судів в Україні. Звернення до третейського суду.
85. Участь адвоката в альтернативних способах вирішення юридичних суперечок.
86. Компетенція Третейського суду при ТПП України. Підстави для звернення до Постійно діючого третейського суду.
87. Порядок відкриття третейського провадження, формування третейського суду та третейського розгляду.
88. Строк третейського розгляду. Склад та розмір витрат, пов'язаних з третейським розглядом, порядок їх сплати і розподілу.
89. Обов'язковість рішення Постійно діючого третейського суду.

90. Організація постійно діючого третейського суду. Третейської угоди (третейського застереження).
91. Третейський розгляд корпоративних спорів; медіація в корпоративних справах.
92. Психологічна складова спору в юрисдикційному процесі.
93. Реалізація альтернативних методів вирішення спору із залученням спеціальних психологічних знань.
94. Психологічна характеристика медіаційних процедур в юрисдикційному процесі.

«0» варіант іспитового білету з зазначенням максимальної кількості балів за кожне виконане завдання.

**Кафедра цивільного та кримінального права і процесу
Дисципліна «Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України
Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Спеціальність 081 «Право»**

**Зразок білету на екзамен
Чорноморський національний університет імені Петра Могили**

Освітньо-кваліфікаційний рівень – магістр
Галузь знань 08 «Право»
Напрямок підготовки 081 «Право»
Семестр IV
Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі
України»

БІЛЕТ № 1

1. Правові засоби вирішення конфліктів (спору) між учасниками (сторонами) юрисдикційного процесу – **20 балів**
2. Організація роботи медіатора на індивідуальній зустрічі зі стороною (сторонами) юрисдикційного спору – **20 балів**
3. Скласти медіаційну угоду в _____ процесі за наданою фавбулою.

Затверджено на засіданні кафедри цивільного та кримінального права і процесу
Протокол № _____ від „___” _____ 2022 року

Завідувач кафедри цивільного та кримінального права і процесу _____ А. Б. Блага

(підпис)

Екзаменатор _____ І. В. Озерський

(підпис)

**Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання
(Розподіл балів за результатами вивчення навчальної дисципліни)**

Денна форма

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Опитування на семінарських заняттях (передбачено 4 відповіді)	4 x 5 = 20

2	Практичні завдання у формі тренінгів (передбачено виконання 6 завдань)	6 x 5 = 30
3	Наукова доповідь або презентація з проблем застосування медіаційних знань з подальшим захистом на занятті (передбачено 1)	5
	Підготовка та захист навчального макету медіаційної справи (провадження)	5
	Екзамен	40
	Всього	100
Самостійна робота		
1	Тези доповіді на студентську конференцію	10
2	Участь у заходах неформального навчання	10

Заочна форма

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Опитування на семінарських заняттях (передбачено 3 відповіді)	3 x 5 = 15
2	Практичні завдання (тренінг) (передбачено виконання 2 завдань)	2 x 5 = 10
3	Контрольна робота: – теоретичні питання; – практичне завдання (тести).	35 15 20
4	Екзамен	40
	Всього	100
Самостійна робота		
1	Тези доповіді на студентську конференцію	10
2	Участь у заходах неформального навчання	10

Система нарахування додаткових балів за видами робіт з вивчення навчальної дисципліни

Форма роботи	Вид роботи	Бали
1. Навчальна	1. Написання і захист наукової доповіді з визначеної проблеми.	0-10
	2. Виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань підвищеної складності	0-10
2. Науково-дослідницька	1. Підготовка матеріалів власних досліджень до участі в науковій конференції.	15
	2. Участь у роботі студентського наукового товариства (підготовка доповіді, участь у дебатах, оформлення стіннівки).	15
	3. Участь у роботі наукового гуртка кафедри (підготовка та захист матеріалів наукової доповіді).	10
	4. Підготовка публікації в наукових	10

	виданнях. 5. Вирішення задач з курсу	
3. Інші	Участь у заходах неформального навчання	20
Разом		*105

Критерії оцінювання:

Оцінювання (визначення рейтингу) навчальної діяльності студента з навчальної дисципліни «Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України» здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Кредитно-модульна система організації навчального процесу це така організація навчального процесу, при якій вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання змістових модулів, а оцінювання якості його роботи та рівня здобутих знань, умінь і навичок здійснюється за рейтинговою системою.

Рейтингове оцінювання знань студента – це система, яка передбачає перехід від констатуючого до накопичувального статусу балів. Необхідною умовою рейтингової системи є її багатобальність.

Студентом накопичуються бали за різні форми і види роботи.

0-3 б. – усна відповідь на конкретне запитання (не репродуктивного характеру) на семінарському (практичному) занятті в процесі фронтального опитування,

0-2 б. – змістовне доповнення (мінімально – 3 хвилини),

0-2 б. – постановка та розкриття проблемного питання,

0-2 б. – складання словника основних понять і термінів (глосарію) на занятті біля дошки,

0-2 б. – тестування (5 питань),

0-0,5 б. – підготовка конспекту теми самостійної роботи,

0-3 б. – виготовлення наочності (мультимедійної презентації) з глибоким смисловим навантаженням до теми лекційного чи семінарського (практичного) заняття (за погодженням з викладачем),

0-3 б. – написання наукової доповіді або есе за тематикою ІНДЗ (вимоги: повинен мати творчий характер; написаний з використанням не тільки підручників, але й наукових статей, монографій тощо; оформлений відповідно до встановлених вимог; максимальна оцінка залежить від складності теми),

0-3 б. – пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою,

0-10 б. – написання і захист наукової доповіді з визначеної проблеми,

0-15 б. – участь у роботі студентського наукового гуртка (підготовка доповіді, участь у дебатах, оформлення стіннівки),

0-15 б. – участь у роботі студентського наукового товариства (підготовка та публікація доповіді чи участь у конференції за темою наукового гуртка кафедри),

0-15 б. – підготовка матеріалів власних досліджень до участі в науковій конференції,

0-20 б. – підготовка і розміщення публікації в наукових виданнях.

Середня оцінка за семінарське (практичне) заняття – 6 балів. Вона може не обмежуватися у разі виконання студентом творчих додаткових завдань. Обмеження вводяться з метою рівномірного розподілу балів між усіма студентами, які прагнуть отримати максимальний бал. Обов'язком викладача є забезпечення дидактичними завданнями усіх студентів, які бажають і можуть набрати максимальний бал. Викладач рівномірно розподіляє завдання між студентами.

відповідь – 3 . + тестування – 2 . + завдання для самостійної роботи – 0,5 . = 5,75

Перелік завдань для самостійної роботи наведено після кожної теми семінарського (практичного) заняття, а їх виконання є частиною оцінки з навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання усної відповіді студента на семінарському (практичному) занятті:

5 балів ставиться, коли відповідь студента є повною, завершеною, логічно обґрунтованою. Зокрема, студент: виявляє повні, глибокі теоретичні знання, всебічно і ґрунтовно аналізує нормативно-правову базу; досконало розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; самостійно і критично оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки; точно і повно посилається на чинне законодавство; виявляє творчі здібності, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію; правильно використовує юридичну термінологію; наводить достатню кількість прикладів з юридичної практики; робить правильні висновки, добирає переконливі аргументи; чітко, ясно і послідовно відповідає на поставлені питання.

4 бали ставиться, коли відповідь студента переважно є повною, завершеною, логічно обґрунтованою. Зокрема, студент: володіє теоретичними знаннями вище середнього рівня, але допускає незначні помилки; аналізує нормативно-правову базу; розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки; точно посилається на чинне законодавство; виявляє творчі здібності, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію (при цьому відповідь може бути не зовсім цілісною і послідовною, містить незначні помилки); у цілому правильно використовує юридичну термінологію; наводить в цілому достатню кількість прикладів з юридичної практики; робить у цілому правильні висновки, наводить достатні аргументи; досить чітко відповідає на поставлені питання.

3 бали ставиться, коли відповідь студента в цілому є змістовною і правильною, з певною кількістю значних помилок. Зокрема, студент: репродуктивно відтворює значну частину навчального матеріалу; аналізує нормативно-правову базу на середньому рівні, проте допускає правові помилки при її тлумаченні; розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки; посилається на чинне законодавство; виявляє здібності до порівняння, узагальнення, систематизації основних теоретичних положень (при цьому відповідь є недостатньо цілісною і послідовною, містить помилки); використовує юридичну термінологію, допускаючи неточності у її формулюванні; не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи та приклади з юридичної практики; не досить чітко відповідає на поставлені питання.

2 бали ставиться, коли відповідь студента в цілому є задовільною, зі значною кількістю недоліків. Зокрема, студент: володіє навчальним матеріалом на базовому рівні; репродуктивно відтворює незначну частину теоретичного матеріалу; на рівні середніх стандартів аналізує нормативно-правову базу, проте допускає суттєві правові помилки при її трактуванні; слабо розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки; на посередньому рівні посилається на чинне законодавство;

виявляє слабкі знання юридичної термінології, допускає суттєві неточності у формулюваннях; не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи та приклади з юридичної практики; слабо відповідає на поставлені питання.

1 бал ставиться, коли відповідь студента в цілому відповідає мінімальним критеріям. Зокрема, студент: володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; репродуктивно відтворює незначну частину теоретичного матеріалу; на елементарному рівні, із суттєвими помилками аналізує нормативно-правову базу, має недостатні уявлення про сутність сучасних політико-правових процесів; вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки; на поверховому рівні посилається на чинне законодавство; виявляє слабкі знання юридичної термінології, допускає суттєві неточності у формулюваннях; не здатен навести приклади з юридичної практики; слабо відповідає на поставлені питання.

0 б. відповіді немає або вона абсолютно не розкриває сутності питання.

Плани семінарських занять вибудовані відповідно до плану лекції за формулою питання плану (логіка викладу) лекції = плану питань семінару. Студент має заробити (вибороти) рейтинговий бал пройшовши відповідні етапи. Відповідь має складатися з 4 – х етапів (блоків) кожен з яких оцінюється в один чи 2 бали та структурно виглядає так:

1. Безпосередня відповідь на поставлене запитання з лекційної теми (2).
2. Цитування вчених, що займались означеною проблемою (1).
3. Якими нормативно-правовими актами регламентується проблема визначена в означеному запитанні лекційної теми (1).
4. Яку окрему проблему ви вбачаєте у проблемі, що визначена в означеному запитанні лекційної теми (1).

Також викладач може поставити уточнюючі чи додаткові запитання в обсязі відповіді на запитання лекційної теми лише у випадку неповної чи викривленої (із суттєвими помилками) її подачі. Якщо Ви на семінарському занятті під час опитування доповнювали іншого доповідача, то при Вашій відповіді за кафедрою на питання лекційної теми Ви звільняєтесь від додаткових запитань за умови, що всі блоки запитання пройдено успішно.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Оцінювання самостійної роботи студента здійснюється шляхом перевірки його робочого зошита, де виконуються завдання, передбачені планом самостійної роботи, а також під час поточного тестування чи співбесіди, у перебігу яких викладач визначає загальний рівень засвоєння студентом вузлових питань кожної з тем, винесених на самостійне опрацювання (0-0,5 бала) (зокрема, під час семінарських (практичних) занять). Використання тестів для поточного контролю дозволяє раціонально використовувати навчальний час і виключити суб'єктивний підхід до оцінки навчальних досягнень студента.

Для ґрунтовного вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи та методика НДР» слід самостійно виконати всі дидактичні завдання, передбачені її програмою та відповідним методичним забезпеченням (підготовка словника основних понять і термінів, тезовий виклад відповідей на теоретичні питання, письмове виконання практичних завдань для самостійної роботи). У додатковому контролі засвоєння студентом кожної з тем, винесених на самостійне опрацювання,

потреби не має, оскільки цю функцію виконує рубіжний контроль (поточна модульна контрольна робота). У ній рівномірно представлений увесь навчальний матеріал змістового модуля.

: правильність обраного варіанту відповіді, коли бал виставляється шляхом підрахунку правильних варіантів відповіді.

обґрунтованість, ступінь розкриття сутності питання, логічна завершеність викладу матеріалу, психологічна та юридична грамотність, посилання на нормативно-правові акти та наукові статті.

100-90 % - відповідь на теоретичне питання обґрунтована, тема повністю розкрита, текст логічно побудований, є посилання на діюче законодавство та наукові статті (не менше 3)

89-75% - аналогічний критерій, проте посилань на наукові праці менше 3

74-50% - відповідь недостатньо повна, є певна кількість стилістичних та незначних змістовних помилок, використання 1 наукової статті

49-20% - відповідь неповна, порушена логіка викладу матеріалу, є змістовні помилки, описовість

19-0% - відповідь неповна, порушена логіка викладу матеріалу, є змістовні помилки, використання застарілої законодавчої бази, явні ознаки того, що матеріал скачаний з інтернету.

: новизна змісту; обґрунтованість вибору джерел; ступінь розкриття сутності питання; уміння працювати з дослідженнями, аналітичною літературою, систематизувати й структурувати матеріал; наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень; стильова єдність тексту; дотримання вимог до оформлення. Для написання наукової доповіді необхідно опрацювати значну кількість літератури, не менше 10 джерел, відповідні законодавчі акти, лекційний матеріал тощо. При цьому доцільно на підставі аналізу джерел робити нотування, висновки. Це стосується і періодичної преси, і підручників. Це допоможе скласти план наукової доповіді.

100-90% - новизна змісту; обґрунтованість вибору джерел; ступінь розкриття сутності питання; уміння працювати з дослідженнями, аналітичною літературою, систематизувати й структурувати матеріал; наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень; стильова єдність тексту; дотримання вимог до оформлення. Для написання наукової доповіді необхідно опрацювати значну кількість літератури, не менше 10 джерел, відповідні законодавчі акти, лекційний матеріал тощо.

89-75% - ті ж критерії, проте відсутня авторська позиція, самостійність суджень.

74-50% - порушення вимог до оформлення, порушення логіки викладу матеріалу, описовість роботи, менша, ніж 10 кількість джерел.

49-20% - тема не розкрита повністю, є спроби вийти за межі теми через прогалини в базових знаннях, порушення вимог до оформлення, порушення логіки викладу матеріалу, описовість роботи, менша, ніж 10 кількість джерел

19-0% - грубі помилки в викладенні матеріалу, використання застарілих джерел та законодавчої бази. Відсутня логіка викладу, не дотримані вимоги щодо оформлення, відсутні посилання на наукову літературу. Ознаки повного плагіату.

Критерії оцінювання наукової доповіді: вступ, у якому визначено актуальність запропонованої проблеми; основна частина, в якій стисло

розкривається наукова ідея автора, її теоретичне та практичне обґрунтування та авторське бачення проблеми; висновки та рекомендації щодо подальшого вирішення проблеми; системність і лаконічність викладення матеріалу, уміння вести наукову дискусію; цілісність і логічність представленого матеріалу. Максимальна оцінка – 6 балів.

Критерії оцінювання презентації: змістовність матеріалу, повнота розкриття теми, здійснення аналізу проблеми, наведення статистичних даних, наявність візуального супроводу слайдами (відео- та аудіо файлами за бажанням студентів); дотримання обмежень часу; якість усної доповіді; ступінь висвітлення всіх поставлених завдань та наявність власних висновків; оригінальність ідеї, уміння вести наукову дискусію; цілісність і логічність представленого матеріалу. Максимальна оцінка – 5 балів.

Критерії оцінювання тез доповіді: актуальність проблеми, ступінь розкриття предмету дослідження, наявність узагальнень альтернативних теоретичних підходів в межах досліджуваної проблеми, обсяг та якість опрацьованих інформаційних джерел, стильова єдність тексту, наявність наукової новизни, дотримання вимог академічної доброчесності, оформлення використаних джерел відповідно до ДСТУ 8302:2015. Максимальна оцінка – 10 балів.

Критерії оцінювання участі у заходах неформального навчання: відповідність теми заходу тематиці навчальної дисципліни, за узгодженням з викладачем, наявність сертифікату про участь у відповідних заходах. Максимальна оцінка – 10 балів.

Критерії оцінювання контрольної роботи: теоретичне питання – обґрунтованість, ступінь розкриття сутності питань; уміння працювати з дослідженнями, юридичною літературою, систематизувати й структурувати матеріал; логічна завершеність викладу матеріалу; юридична грамотність, посилання на нормативно-правові акти та наукові статті; **практичне завдання** – встановлення правового змісту наведених в умовах завдання фактичних обставин; формулювання власної правової оцінки у відповідній формі; обґрунтування здійсненої правової оцінки, посилання на нормативно-правові акти; логічність та послідовність вирішення практичного завдання. Максимальна оцінка – 5 балів.

Критерії оцінювання на екзамені:

Оцінка «відмінно» – 20-25 балів – виставляється, якщо студент точно і повно відповів на запитання білета, чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання, вільно володіє науковою термінологією, наводить приклади з допоміжної літератури та власної практики, демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу в соціальній роботі з різними категоріями населення.

Оцінка «добре» – 14-19 балів – ставиться у випадку, коли при відповіді студент допустив деякі неточності чи залишилась нерозкритою частина білета (до 15%) за умови, що принципові моменти запитань були розкриті правильно, незначні помилки усуваються самим студентом, коли на помилки вказує екзаменатор. Студент наводить приклади з власної практики, частково демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу в соціальній роботі з різними категоріями населення.

Оцінка «задовільно» – 8-13 балів – виставляється за наявність у відповіді декількох суттєвих неточностей, нечіткість відповіді, коли 30-50% змісту білета

залишається нерозкритою, допущені помилки і порушена логіка викладу, що вплинуло на результат та правильність висновків. Відповідь не аргументована прикладами, посиланнями на нормативно-правову базу та літературні джерела. Студент відчуває труднощі при встановленні зв'язку між питаннями білету та його практичним виконанням. На додаткові запитання екзаменатора відповідає теж в межах 45-50%.

Оцінка «незадовільно» – 0-7 балів – виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал у межах програм навчальних дисциплін (менше 50%), не дає конкретної відповіді на питання білету, не наводить прикладів, не ознайомлений з методичною і навчальною літературою з дисципліни, не здатний висвітлити поставлене питання. На додаткові та навідні запитання екзаменатора студент часто не знає правильної відповіді. Не володіє базовими категоріями та основними теоретичними поняттями з фахових дисциплін.

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації

I. Міжнародні договори, нормативно-правові акти, судова практика :

1. Конституція України № 254к/96-ВР від 28.06.1996 р. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Висновок Конституційного Суду України від 31.10.2019 року, № 4-в/2019 у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії) (реєстр. № 1013) вимогам статей 157 і 158 Конституції України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v004v710-19>(дата звернення: 11.12.2019).
3. Типовий закон Комісії Організації Об'єднаних Націй по праву міжнародної торгівлі про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру від 24.06.2002. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_117
4. Про медіацію : від 16 листоп. 2021 р. № 3504. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=68877 (дата звернення: 05.12.2021).
5. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16.01.2003. від 03.10.2003. 2003. № 40. Ст. 356.
6. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 року. 2002. № 21. Ст. 135
Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003. від 02.05.2003. 2003. № 18. Ст. 144.
7. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів : Закон України від 03.10.17 р. № 2147-VIII. Верховна Рада України. URL :<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/ru/2147-19>
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення № 8073-X від 07.12.1984 р. (ВВР). 1984. № 51. Ст. 1122.
9. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651– VI. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
10. Кримінальний кодекс України від 5 квітня / Міністерство юстиції України. К.: Юрінком Інтер, 2001. 239 с. (Кодекси України № 1 / 2001).
11. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 року. № 40. Ст. 356.
12. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. 2013. № 13. ст. 282.
13. Про виконавче провадження: Закон України від 21.04.1999 р. 1999. № 24, ст. 207.
14. Про колективні договори і угоди : Закон України від 03 березня 1998 р. 1998. № 50. Ст. 375.
15. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 1 липня 1993 р. 1993. № 36. Ст.361
16. Про загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. 2004. № 29. Ст. 367.
17. Про концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів: Указ Президента України від 10.05.2006. від 24.05.2006. № 95.
18. Рекомендація комітету міністрів ради Європи державам-членам «Про медіацію в кримінальних справах» :Щоквартальний бюлетень. 2005. № 1-2. С. 50-53.

19. Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах: Директива 2008/52/ЄС Європейського парламенту та Ради від 21 травня 2008 р. URL : <http://www.ukrmediation.com.ua>
20. Директива 2008/52/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 21 травня 2008 року «Про деякі аспекти медіації у цивільних та господарських правовідносинах». Офіційний вісник Європейського Союзу від 24 травня 2008 року. L 136/3
21. Про соціальні послуги. : від 19 червн. 2003 р. № 966-IV. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/966-15>
22. Програма діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02 квітня 2020 р., № 270. Офіц. портал КМУ. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-programi-diyalnosti-kabinetu-ministriv-t020420>
23. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.09.2019 року, № 849. Офіц. портал ВРУ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/849-2019-%D0%BF>
24. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги посередництва (медіації), із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства соціальної політики № 1266 від 07.08.2017 року та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 12 вересня 2016 р. за № 1243/29373. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16i>
25. Державний стандарт соціальної послуги посередництва (медіації) : затверджено Наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2016 рок у№ 892 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 12 вересня 2016 року за № 1243/29373. URL <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1243-16>
26. Узагальнення ВССУ судової практики здійснення кримінального провадження на підставі угод. - текст від 22.01.2014 року: URL : http://zib.com.ua/ua/print/92557uzagalnennya_vssu_sudovoi_praktiki_zdiysnennya_kriminalnogo_.html
27. Про практику здійснення судами кримінального провадження на підставі угод: постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 грудня 2015 року № 13. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0013740-15>
28. Кодекс етики медіатора Національної асоціації медіаторів України, затв. рішенням Загальних зборів ГО «Національна асоціація медіаторів України» від 07.12.2017, протокол № 1. URL : <http://namu.com.ua/ua/info/mediators/ethical-code>

II. Підручники, посібники, науково-практичні коментарі, монографії, дисертації тощо:

Базові новітні:

29. Озерський І. В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України: навч. посіб. Миколаїв : ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 208 с.
30. Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городинський [та ін.] ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романідзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
31. Ozerskyi I. V. The problems of the mediate procedure realization beyond criminal justice : Social and legal aspects of the development of civil society institutions :

- Collective monograph. Part I. Warsaw.: BMT Erida Sp.zo.o., 2019. p. 520-533.
32. Сокол М. В. Порядок вирішення колективних трудових спорів і конфліктів в Україні: автореф. дис. ...канд. юрид. наук; 12.00.05. Київ, 2010. 16 с.
  33. Спектор О. М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: автореф. дис. ...канд. юрид. наук; 12.00.03. Київ, 2012. 18 с.
  34. Спектор О. М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: світовий досвід та перспективи застосування у правовій системі України : [монографія]. Київ.: Фенікс, 2013. 159 с.
  35. Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування /Уклад.: Н. Гайдук, І. Сенюта, О. Бік, Х. Терешко. Львів: ПАІС, 2007. 296 с.
  36. Ерік М. Рунессон, Марі-Лоранс Гі. Медіація конфліктів і спорів у галузі корпоративного управління. Вашингтон, 2007. 68 с.
  37. Микитин Ю. І. Медіація у кримінальних справах: деякі правові аспекти. Київ, 2006. 84 с.
  38. Бортнік О. Г. Мирова угода у цивільному судочинстві: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.03. Харків, 2007. 19 с.
  39. Бортнікова А. Г. Правові засади застосування медіації як способу вирішення публічно-правових спорів : дис...канд. юрид. наук. спец. 12.00.07. Харків, 2019. 286 с.
  40. Лагутіна І. В. Форми захисту трудових прав працівників: монографія. Одеська юридична академія. Одеса.: Фенікс, 2008. 160 с.
  41. Лазор В.В. Правове регулювання трудових спорів, конфліктів і порядок їх вирішення на сучасному етапі: монографія. Луганськ, 2004. 289 с.
  42. Дякович М. М. Охорона і захист сімейних прав та інтересів нотаріусом: Монографія. К.: Істина, 2014. 520 с.
  43. Ерік М. Рунессон, Марі-Лоранс Гі. Медіація конфліктів і спорів у галузі корпоративного управління. Вашингтон, 2007. 68 с.
  44. Лейба Л. В. Правове регулювання вирішення земельних спорів : дис канд. юрид. наук : 12.00.06. Харків, 2005. 18 с.

Базові інші:

45. Белінська О. В. Медіація – альтернативне вирішення спорів. 2011. № 1 (15). С. 158-172.
46. Біцай А. В. Моделі медіації у світі та перспективи для України. 2013. № 6. С. 85-89.
47. Біцай А. В. Професійна відповідальність адвоката-медіатора: поняття, особливості та загальна характеристика. 2014. № 4. С. 18-23.
48. Бондаренко-Зелінська Н. Л. Впровадження медіації у судовий процес як складова наближення законодавства України до європейських стандартів. Київ, 2011. Вип. 10. С. 181-185.
49. Верба О. Б. Особливості визнання судом мирової угоди на стадії виконавчого провадження. 2008. № 3. С. 34-39.
50. Вознюк Н. Класифікація видів альтернативних способів вирішення господарсько-правових спорів. 2014. № 6. С. 222-229.
51. Гончарова Г. Мирова угода як спосіб врегулювання трудових спорів на основі взаємних поступок. 2011. № 11-12. С. 176-181.

52. Дякович М. М. Пропозиції щодо розвитку медіації в нотаріальній практиці нотаріусів України. 2014. № 4. С. 137-139.
53. Ліхолєтова Ю. А. До питання запровадження інституту медіації згідно з кримінальним процесуальним кодексом України. 2012. № 12. С. 24-27.
54. Мамчур Л. Правова природа і юридичне оформлення відносин учасників медіації. Альтернативні способи вирішення спорів (ADR): матеріали Четвертого львівського міжнародного форуму 9львів, 26-27 травня 2011 року). Львів: Львівський державний інститут новітніх технологій та управління ім. В. Чорновола, 2011. С. 166- 173.

Допоміжні:

55. Нестор Н. В. Медіація у кримінальному процесі Сполученого Королівства Великої Британії. Бюлетень міністерства юстиції України. 2014. № 12. С. 144-148.
56. Нестор Н. В. Перспективи розвитку інституту медіації в кримінальному судочинстві України: нормативно-правовий аспект. Форум права. 2010. № 3. С. 312-317.
57. Озерський І. В. До питання підготовки медіаторів у сфері права в Міжнародному економіко-гуманітарному університеті імені академіка Степана Дем'янчука. Модернізація правових інститутів: вимоги часу : Збірник матеріалів Міжнар. наук.–практ. конфер. «Актуальна юриспруденція», (м. Київ, 8 грудн. 2016 року). Київ.: АртЕк, 2016. С. 249–250.
58. Озерський І. В. Перспективи медіаційного процесу в правничій сфері України. Актуальні питання розвитку права та законодавства: наукові дискусії : матеріали Міжн. наук-практ. конф., (м. Львів, 16-17 грудн. 2016 р). У 2-х ч. Львів : Західноукраїнська організація “Центр правничих ініціатив”, 2016. Ч. 2. С. 39-42.
59. Озерський І. В. Про медіативні процедури в кримінальному судочинстві. Юридичні наукові дискусії як фактор сталого розвитку правової доктрини та законодавства : матеріали Міжнар. наук.–практ. конфер., (м. Київ, 7-8 квітня 2017 року). Київ : Центр правових наукових досліджень, 2017. С. 111–114.
60. Озерський І. В. Застосування медіації в юрисдикційному процесі: переваги та прогалини проекту Закону України «Про медіацію» (1725-VIII від 03.11.2016 р.). № 2/2'2018. С. 26 – 31.
61. Озерський І. В. Медіація у кримінальному процесі України: виклики часу. № 11/2'2017. С. 35 – 38.
62. Озерський І. В. Психологічна складова застосування процедури медіації в цивільному судочинстві. № 2. 2019. С. 17–22.
63. Озерський І. В. Організаційно – правові аспекти застосування медіації в третейських судах України. № 5/2'2019. С. 28 – 31.
64. Озерський І. В. Організаційно – правові аспекти застосування медіації в господарському судочинстві України. Держава і право в умовах глобалізації: реалії та перспективи: матер. Міжнар. наук.–практ. конфер., (м. Дніпро, 1-2 лют. 2019 р.). Дніпро.: Правовий світ, 2019. С. 19 – 21.
65. Озерський І. В. Медіація в адміністративно-правових спорах: проблемні питання та перспективи. Реалії та перспективи розбудови правової держави в Україні та світі : матер. II Міжнар. наук.–практ. конфер., (м. Суми, 17 травн. 2019 р.). Т. 1. Суми. 2019. С. 254 – 257.

66. Озерський І. В. Міжнародний досвід реалізації медіаційних процедур в сфері права. Актуальні проблеми національного законодавства: Зб. матер. Міжнар. наук.–практ. конфер. (м. Кропивницький, 18 квіт. 2019 р.). Ч. 1. Кропивницький : ПОЛІМЕД-Сервіс, 2019. С. 99 – 101.
67. Озерський І. В. До проблеми удосконалення законодавчої регламентації медіаційних процедур в юрисдикційному процесі України. Актуальні проблеми національного законодавства : зб. матер. всеукр. наук.–практ. конф. (м. Кропивницький, 28 листоп. 2019 р.). Кропивницький, 2019. С. 6-9.
68. Озерський І. В. Використання спеціальних психологічних знань в медіаційних процедурах юрисдикційного процесу. Проблеми забезпечення прав і свобод людини : зб. матер. VI міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 13 груд. 2019 р.). Луцьк, 2019. С. 104-106.
69. Озерський І. В. Проблеми юрисдикційного процесу України: наука і практика : навч. посібник. Миколаїв.: ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. 218 с.
70. Озерський І. В. Медіація в юрисдикційному процесі як тренінгова програма підвищення кваліфікації прокурорів у Тренінговому центрі прокурорів України : Матер. V міжнар. наук.-конф. (м. Чернівці, 29 жовтн. 2021 р.). Чернівці, 2021. С. 161 – 163.
71. Огречук Г. О. Договори про проведення медіації. 2015. Вип. 30. Том 1. С. 144-148.
72. Притика Ю. Д. Медіація в нотаріальній діяльності (досвід Німеччини). Мала енциклопедія нотаріуса. 2007. № 3. С. 60–66.
73. Притика Ю. Д. Зміст та класифікація принципів медіації. 2010. № 10. С. 86-92.
74. Пухаленко В. П. Деякі аспекти медіації у цивільних та комерційних справах, як складова політики Європейського Союзу. 2012. № 3. С. 23-29.
75. Резнікова В. Медіація (посередництво) як спосіб вирішення господарських спорів. 2012. № 90. С. 10-15.
76. Селіванова А. Медіація – професія майбутнього. 2014. № 3. С. 39.
77. Фурса С. Медіація в Україні: актуальні питання теорії і практики та необхідність законодавчої регламентації. 2014. Вип. 1 (99). С. 5-8.
78. Хрулова Л. А. Форми реалізації положень відновного правосуддя у судовому розгляді кримінальної справи : Щоквартальний бюлетень. 2007. № 4. С. 29-31.
79. Цибуляк-Кустевич А. Роль судді в процедурах примирення та медіації (порівняльно-правове дослідження). URL : <http://eppd13.cz/wp-content/uploads/2015/2015-2-2/45.pdf>
80. Цимбалюк В. І. Теоретико-правовий аналіз зарубіжного досвіду правового забезпечення медіації. 2014. № 11. С. 55-60.
81. Шемелинець І. І. Правовий статус комісії з трудових спорів в сучасних умовах. 2015. Вип. 1(2). 2015. С. 195-199.
82. Ясиновський І. Г. Історичний аспект розвитку інституту медіації та сучасні тенденції його розвитку. 2014. № 10-2. Том 1. С. 31-33.

Інформаційні інтернет-ресурси:

83. Озерський І.В. Актуальні проблеми медіації в юрисдикційному процесі України (2020. 248 с.) за інтернет-покликанням: <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream>